



Má-li editorial připoutat pozornost čtenáře k obsahu čísla, může jeho autor postupovat dvěma způsoby. Předně může vypíchnout hlavní myšlenky všech příspěvků a rozkročit se tak ve své propagaci široce nad celým číslem. Zde bychom třeba mohli upozorňovat na to, že kognitivně-behaviorální terapie nespavosti spíše než délku spánku ovlivňuje jeho subjektivní percepci a kvalitu života, poukázat na nadějnou cestu ovlivňování D-serinu při pokusech o alternativní mechanismy účinku psychofarmak, či odpovědět na otázku, zda nárůst spotřeby antidepresiv u nás je opravdu tak dramatický a neadekvátní ve světle toho, že většina nemocných s duševní poruchou stejně zůstává neléčena. Také bychom mohli odpovědět těm, kdo se ptají, k čemu je současný návrat k výzkumu psychedelik vlastně dobrý – jednu z možností naznačuje článek Psychedelika jako imunomodulátor.

Jinou možností je vybrat si jeden jediný atraktivní článek a na něm ukázat, jak inspirující může být i četba tak nenápadného domácího odborného časopisu, jakým je Psychiatrie. Dobrým příkladem může být text o konceptu problémového užívání návykových látek z pera Viktora Mravčíka a spoluautorů. Mnozí z politiků, kteří se v oblasti regulace drogových závislostí angažují, a také zarytí odpůrci či naopak zastánci restrikce užívání drog, se mohou na straně 124 kvalifikovaně poučit o tom, že škodlivost užívání návykových látek a společenský blahobyt závisejí na míře regulace nabídky v podobě U-křivky, jež naznačuje, že úplná legalizace drog vede k neregulovanému legálnímu trhu, jenž je spojen s vysokou mírou zdravotních a společenských škod a s nízkou úrovní společenského blahobytu (well-being). Naproti tomu úplná prohibice, a tedy restrikce, vede k neregulovanému nelegálnímu trhu, spojenému s vysokou kriminalitou a nízkou dostupností služeb, a je spojena rovněž s vysokou mírou zdravotních a společenských škod a s nízkou mírou společenského blahobytu. Někde uprostřed mezi těmito dvěma extrémy, v sedlině U-křivky, se nachází oblast přiměřené regulace, a tedy přiměřeného omezování nabídky, které ještě nestigmatizuje, neostrakizuje, nevylučuje, ale zároveň předchází zdravotním a společenským dopadům nadměrné konzumace. Tato přiměřená regulace je spojena s nejnižším výskytem zdravotních a společenských škod a s relativně vysokou mírou společenského blahobytu. Represe vede zejména v oblasti nelegálních drog ke zvýšení zdravotních rizik prostředí, ve kterém dochází k jejich užívání, k vyšší konspiraci, k vyššímu podílu skryté části problémového užívání drog a naopak k nižšímu kontaktu jejich uživatelů se službami, z čehož pramení vyšší míra výskytu negativních zdravotních a sociálních následků užívání návykových látek. Také nesmíme zapomenout, že nezákonnost drog zvyšuje jejich cenu, rozšiřuje černý obchod, a vede uživatele spíše k injekční aplikaci (namísto kouření nebo šňupání), aby se tak maximalizovala výtěžnost látky při její omezené nabídce. Samo injekční užívání je ovšem spojeno s vyššími riziky již proto, že je aplikováno ve spěchu v hygienicky rizikových podmínkách a často použitými nebo sdílenými nástroji, takže se zvyšuje riziko krví přenosných nákaz, jako jsou HIV/AIDS a virové hepatitidy. Je tedy svým způsobem paradoxní, že tzv. válka proti drogám, která je často válkou proti uživatelům drog a vede k jejich stigmatizaci, marginalizaci a sociální exkluzi, nemusí vést ke snížení míry užívání drog v populaci, a na druhou stranu dekriminlizace užívání drog nevede nezbytně ke zvýšené míře jejich užívání nebo ke zhoršení drogové situace, jak ukazuje i česká zkušenost. Ještě skeptičtější je analýza drogových politik, která ukázala, že politiky jako takové mají oproti očekávání poměrně omezenou účinnost v řešení drogového problému a pokud jsou účinné, tak především v oblasti snižování negativních zdravotních a sociálních dopadů, nikoli ve smyslu eliminace drogových závislostí. Je-li součástí drogové politiky zejména represe, pak tato politika sama generuje problémy vyžadující politická řešení a zvyšuje nároky na snižování negativních dopadů restriktivní politiky, jako jsou alternativní tresty či věznění uživatelů drog. Obecně tedy v této oblasti platí to, co v přírodě všeobecně – je-li něčeho příliš, je to špatně, ale je-li toho málo, je to také špatně.

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Höschl'.

prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc.